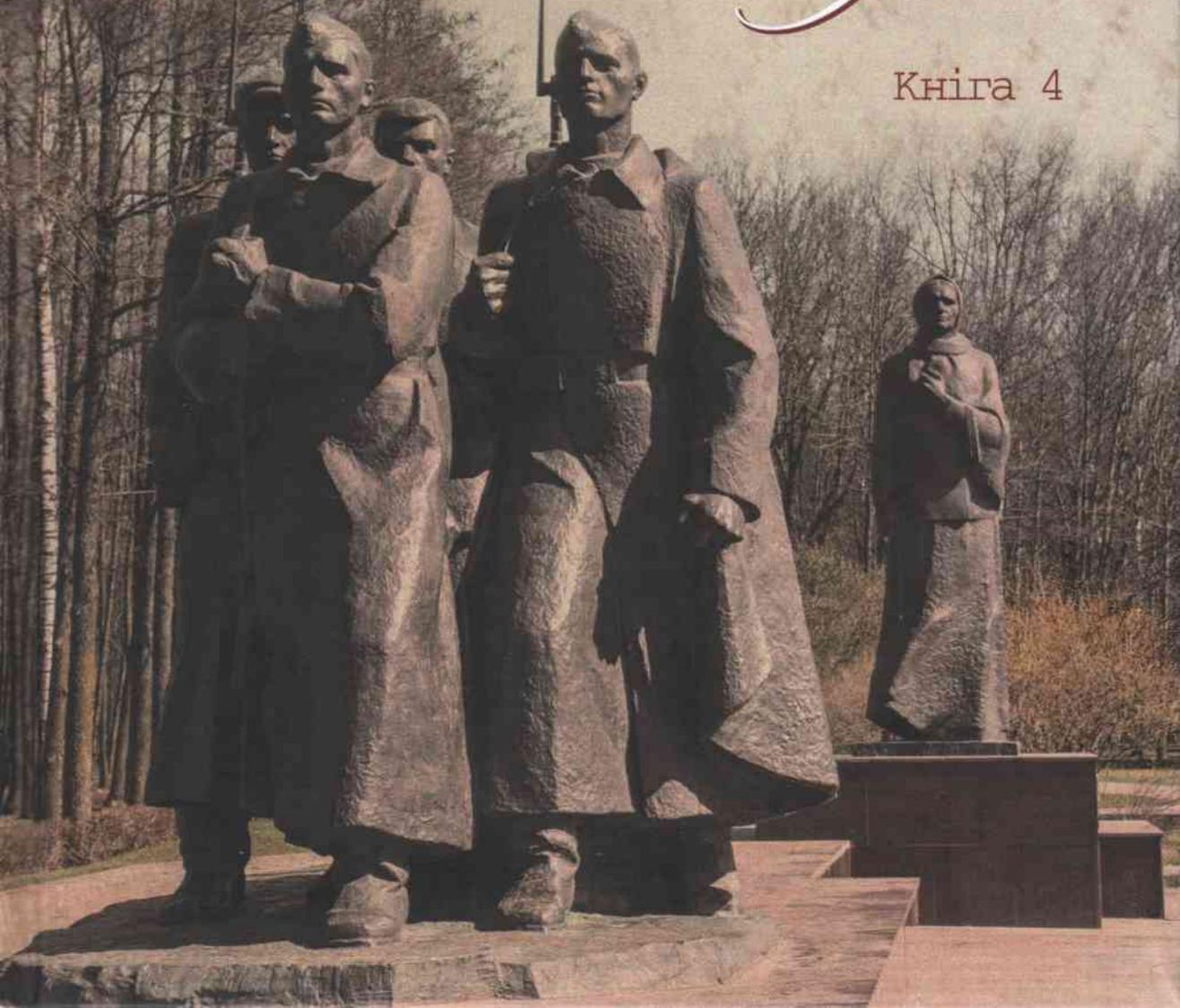

**Народны летапіс
Вялікай Айчыннай вайны:**

*Успомнімі
усіх!*

Кніга 4

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

**Народны летапіс
Вялікай Айчыннай вайны:**

*устолнім
усіх!*

Кніга 4

Мінск
«Беларуская навука»
2024

УДК 94(476)(093.2)"1941/1945"

ББК 63.3(4Бен)622

Н30

*Аўтар ідэі – Старшыня Прэзідыума НАН Беларусі, акадэмік,
доктар эканамічных навук, прафесар У. Р. Гусакоў*

Складальнікі:

Д. Г. Кіенко, А. М. Літвін, А. А. Крыварот

Рэдакцыйная калегія:

А. А. Каваленя (гал. рэд.), В. Л. Лакіза (нам. гал. рэд.), А. М. Літвін (адказ. рэд.), П. А. Трубчык,
М. Г. Жылінскі, У. В. Здановіч, А. І. Корсак, В. А. Космач, А. А. Крыварот, Э. С. Ярмусік

Выданне падрыхтавана ў рамках выканання Дзяржаўнай комплекснай праграмы навуковых даследаванняў на 2021–2025 гг. «Грамадства і гуманітарная бяспека беларускай дзяржавы»; падпраграма № 1 «Гісторыя» (навуковы кіраўнік падпраграмы – кандыдат гістарычных навук, дацэнт В. Л. Лакіза); заданне 12.1.5 – «Ваенная гісторыя Беларусі як фактар забеспячэння гуманітарнай бяспекі беларускай дзяржавы» (кіраўнік задання – доктар гістарычных навук, прафесар А. М. Літвін).

Поўныя матэрыялы народнага летапісу Вялікай Айчыннай вайны захоўваюцца ў Цэнтры ваеннай гісторыі Беларусі Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

У кнізе выкарыстаны матэрыялы, узятыя з прыватных архіваў аўтараў артыкулаў, перыядычнага друку і адкрытых інтэрнэт-крыніц.

Народны летапіс Вялікай Айчыннай вайны: успомнім усіх! Кн. 4 /
Н30 Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т гісторыі ; склад.: А. М. Літвін (адказ. рэд.)
[і інш.]. – Мінск: Беларуская навука, 2024. – 358 с. : іл.

ISBN 978-985-08-3155-2.

У выданні прадстаўлены ўспаміны і дакументальныя матэрыялы, сабраныя ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі ў рамках ініцыяванай Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі ўсебеларускай акцыі «Народны летапіс Вялікай Айчыннай вайны: успомнім усіх!». Дадзеная кніга з'яўляецца чацвёртай у серыі.

Разлічана на шырокае кола чытачоў: прафесійных гісторыкаў, выкладчыкаў вышэйшых навучальных устаноў і сярэдніх школ, студэнцкую і вучнёўскую моладзь, рэкамендуецца для выкарыстання ў навукова-даследчай рабоце і навучальным працэсе.

УДК 94(476)(093.2)"1941/1945"

ББК 63.3(4Бен)622

ISBN 978-985-08-3155-2

© Інстытут гісторыі НАН Беларусі, 2024

© Афармленне. РУП «Выдавецкі дом
«Беларуская навука», 2024

ЗМЕСТ

Всебелорусская акция «Народны летапіс Вялікай Айчыннай вайны: успомнім усіх!» – значимый пример практической работы НАН Беларуси по сохранению исторической памяти белорусского народа	3
--	---

НАВУКОЎЦЫ ЎЗГАДВАЮЦЬ...

К воспоминаниям моей мамы М. Х. Волотовой.....	8
Воспоминания о пережитом Мершидэ Хамидовны Волотовой.....	15
Что мы помним о войне.....	51
Фёдар Міхайлавіч Янкоўскі: франтавік, партызан, настаўнік, вучоны, пісьменнік.....	60
Матвей Иванович Фурман – офицер Красной армии и партизанский командир.....	72
Подарок к совершеннолетию для солдата Александра Мазуркевича.....	79
Пахавальныя лісты.....	94
С чего начинается Родина	100
Судьба человека – гордость Отечества	104

СЯМЕЙНАЯ ХРОНІКА

Это очень болезненная тема для меня и моих братьев, а также наших детей и внуков.....	110
Егор Кузьмич Лукьяненко.....	115
Путь трудовой, путь ратный.....	117
Николай Антонович Новицкий	122
Великая Отечественная война в моей семье	129
Подвиг Николая Николаевича Жилинского	134
Мой прапрадед Емельян Михайлович Пташник	136
Михаил Петрович Молчан.....	140
Незабыты салдат.....	142
Два ўспаміны	147
Просто выжить уже награда.....	152

ЛЁСЫ ЗЕМЛЯКОЎ

Начальники Лепельского военного санатория Белорусского военного округа – ветераны войны.....	158
Люди и судьбы.....	168
Герой Советского Союза Андрей Ефремович Писаренко	171
Учителей-фронтовиков не забывай.....	174
Каб жылі ў міры і шчасці	177
Неосознанный подвиг	179
Мальчик из гетто – кавалер ордена Славы	182
Адыютант полковника Кудюрова.....	191
А виной была война	195
Медсестра медсанбата	201
«Помни жизнь дедушки».....	208

К юбилею создания Барановичского партизанского соединения.....	214
Ветераны Советского района г. Минска.....	220

Я ПАМ'ЯТАЮ...

Воспоминания о войне Героя Советского Союза Михаила Давыдовича Шило.....	244
Воспоминания Николая Ивановича Гребёнкина о боях возле Гродно в июне 1941 г.	249
Воспоминания о войне Евгения Дайнеко.....	255
Побег из плена, партизанская борьба, служба в милиции	261
Отступление из-под Гродно и Августова в воспоминаниях политрука Ф. И. Ремова.....	269
Я и время: воспоминания Михаила Павловича Булойчика.....	276
Час не выбіраюць.....	290

ПОШУК І ДАСЛЕДАВАННІ

33-я танковая дивизия в боях за Гродно.....	297
Горад Гродна ў баявых дзеяннях у ліпені 1944 года	307
Антопольская трагедия	329
Лышчыйскі бронепоезд.....	334

Навуковае выданне

**НАРОДНЫ ЛЕТАПІС
ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ:
УСПОМНІМ УСІХ!**

Кніга 4

Складальнікі:

Кіенко Дзмітрый Генадзьевіч,
Літвін Аляксей Міхайловіч,
Крыварот Анатоль Аляксеевіч

Рэдактар *Т. В. Лапцёнак*
Мастацкі рэдактар *У. У. Дамнянкоў*
Тэхнічны рэдактар *В. А. Ткачова*
Камп'ютарная вёрстка *Л. І. Кудзерка*

Падпісана да друку 01.07.2024. Фармат 70×100^{1/16}. Папера афсетная. Друк лічбавы.
Ум. друк. арк. 29,25. Ум.-выд. арк. 23,7. Тыраж 500 экз. Заказ 127.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».
Пасведчанні аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка
друкаваных выданняў № 1/18 ад 02.08.2013, № 2/196 ад 05.04.2017.

Вул. Ф. Скарыны, 40, 220084, г. Мінск.

Красноярск
Колхоз "Победа" Эммануил в.
Колхоз
Степановича Зинаиды
Фрунзе 10
Адрес отправления:
45-П
Платеж почтой
Канд. В. М. Степанович

Майору
Ермилову Никите Григорьевичу
Приказом Верховного Главнокомандующего Маршала Советского Союза товарища Сталина от 2 мая 1945 года № 359 за овладение столицей Германии городом Берлин — центром немецкого империализма и очагом немецкой агрессии — всему личному составу нашего соединения, в том числе и Вам, принимавшему участие в боях, объявлена благодарность.

Слава
Всем-Ване
Смерть немцам оккупантам!

ВОИНСКОЕ

Орловская обл.
Ст. Углет
С. Красновизги
Сатуновой Марии Егоровны

Великому Герою Советского Союза
Маршалу Советского Союза
Товарищу Сталину Иосифу Виссарионовичу
Вашему Главнокомандующий Маршал Советского Союза товарищ И. В. Сталин за outstanding боевые действия в разгроме немецко-фашистских захватчиков всему личному составу нашей части, в том числе и Вам, участнику боев объявил благодарность.

Адрес отправления: Полевая почта 4488 С
Сатунову В. М.
(фамилия, имя, отчество)

На добрую память
получено 14/12-1944
наградные знаки от
Вашей части 14/12-1944

